

INMUGURI

Revistă Literară-Artistică-Socială

Director : Prof. VIRGIL TEMPEANU

„Inmugurire“ de Schweitzer-Cumpănă

REDACTORI:

Mihail D. Havriș și Ion Lungu
FALTICENI

Prețul 4 lei

O LAMURIRE

Bravii tineri cari au redactat și susținut „Inmuguririle” vor să aibă un nume mai vristnic pe frontispiciul revistelor iubite. Și s'au oprit la mine. Și nu i-am putut refuza căci, după cum mărturisesc așa de duios pentru mine, le-ași fi dat, odată, imbold pe drumul frumuseții sufletești...

Iată-mă deci ales de conducătorii tinerei, sfi-oasei, dar simpaticei reviste să-i călăuzesc mai departe !

Simția cineva această nevoie ? Nu știu. Să fie o simplă amintire de școlar, care vede în fostul profesor un maestru ? Poate.

Schimbare ? Schimbarea va fi bună, cred, dacă... nu se va schimba nimic.

Nu intră în vederile noastre ca revista provincială să facă anumită politică literară. Să se mulțumească să strângă talentele în juru-i, să le ocrotească, să le mângâie aripile pentru... alte zboruri. Și va fi destul. Iar ciripitul primăvăratec pe ramurile „Inmuguririlor” să fie sincer, natural, fiecare cum se pricepe mai bine, fără imitații omoritoare de personalitate, fără ifose de inițiați în unicele taine mistice ale Frumosului cari numai lor li se revelează, fără schimonosirea graiului nostru capabil de nebănuită armonie. Și încă ceva : să se rupă barierele literare dintre „Provincii” !, așa cum „Făt Frumos” al d-lui prof. Leca Morariu a făcut'o de mult.

Iată de ce salutăm, chiar în acest număr, pe tinerii poeți bucovineni în rîndurile noastre bucuroase. !

Cu gândurile acestea bune, zic tinerilor mei tovarăși și prieteni : cu Dumnezeu mai departe !.

Prof. Virgil Tempeanu

Crăciunul de mâine.

Nu ne putem inchipui un alt Crăciun decât acel al copilăriei. Crăciunul cu ninsori, cu colinde, cu turte cu julfă, cu jucării dar mai ales cu un bătrân simbolic cu barba albă și desagați încârcăți de bucurii.

Așa l-am așteptat, întotdeauna, cu toții, dar nu l-a văzut nimeni, năciodată; sau l-am văzut numai în închipuire sau falsificat de gustul sce, icăl unor părinți prea toleranți.

Ori cum ni l-am fi apropiat, a rămas în noi plin de taine și misticism și s'a cristalizat ca un gând frumos, ca o speranță și totuși ca un regret.

Căci, obiceiurile cad. Copii precoci iau locul celor sfioși și... copii în adevăratul înțeles al cuvântului. Pentru copiii de azi nu există taine și basme. Copiii de azi nu au trecut și nu vor a-

vea amintiri din copilărie. Sau dacă vor avea, vor fi falșificate de o maturitate... prematură.

Azi avem copii cu suflete bătrâne.

Să nu ne mirăm deci, dacă în scurt timp, la geamul aourit odinioară de guri prevestitoare de bucurii, nu vor mai tremura glasul firav al colindătorilor și nici nu se va mai auzi clinchetul argintat al clopoțelului dela stea; Căci noi odinioară, eram răsplătiți pentru colindul nostru cu un covrig și câteva mere, iar azi se răsplătește cu moneda sunătoare și grea.

Si atuncea, noi, cei care vom fi bătrâni și-am avut o altfel de copilărie, nu vom mai avea cui povesti frumusețea altor timpuri.

Căci atunci nu vor mai fi copii

INMUGURIRI

Rugă pentru marea plecare

Arhanghelul morții	S'aude cum sună
Ist flutură negrul stindard peste zure :	Pe-aproape semnalul, ce n suflet străbate...
Sunt umbră, sunt gata oicând de plecare.	Și viața mea geme, sub jar, de păcate . . .

Făcut pentru clipa ce tu mi-ai sortit	E marea plecare . . .
Palate de aur,	Comorile mele, ce-adânc m'au robit
Din cupe de patimi, în ele-am sorbit . . .	În praf vor rămâne, cu tof ce-am clădit.

Semnal de adio . . .

Sunt gol și sunt singur și ce voi răspunde
Când fulgerul morții în piept va pătrunde?

Coast. Goran

ARAPI ALBE

Trecut cu ape verzi, în care disperarea
Pluți ca'ntrun amurg târziu de toamnă tristă...
Ai răsunaț ciuaat ca un ecou, în zarea
Felină și cu dans subtil de baletistă.

Rotind pe ceru'ntis aștepți ca să-i treci pragul,
Din aripi filșind, ca'n zări de-argint un corb.
Drumeș necunoscut ce și-a greșit drumeagul,
Destinul s'a oprit în cale-și, gol și orb.

Tu ai pornit zimbînd în înșinit, departe,
Și n'ai știut că lași în urma ta pribeag
Un neam întreg crescut cu slove mici de carte,
Știngher în drumul lui, și fără de foiag.

Victor Măgură

Eminescu și Lucrețiu

Cel mai mare poet al nostru a fost și spiritul cel mai larg cuprinzător pe care l-a produs România modernă.

O curiozitate fără limite l-a îndreptat spre multilaterale domenii de cunoștințe și i-a mărit posibilitățile de creație artistică de-o elevațiune adeseori de nimeni ajunsă în literatura noastră. Antichitatea greco-latină și-a avut partea ei în formarea suflotească a lui Eminescu, și'ntr'un studiu din anul trecut am arătat cum poetul s'a format și la școala lui Homer și Horațiu pe care i-a cercetat nu numai ca școlar harnic dar și ca înțelegător al adevăratei arte. ¹⁾ Incă un mare poet latin, unic în felul său, a atras atenția lui Eminescu: Lucrețiu, celebrul autor al *Poemului Naturii*. Articolul de fond din *Timpul* (III) 1878, 31 Oct. începe cu două versuri din *Lauda filosofiei* din cântul II al poemului :

Dulce-i când vântul muncește cumplit adâncimile mării,
Să privești de pe țărm, cum altul se luptă cu valuri.

Versurile acestea sunt citate și de Schopenhauer în *Lumea ca voință și reprezentare* și credeam că Eminescu de-aci le-a cunoscut și nu s'a mai îndreptat spre textul întreg al lui Lucrețiu. Cercetarea manuscrisului lui Eminescu, plină întodeauna de surprize, m'a convins că Eminescu l-a cunoscut de-aproape și pe Lucrețiu. Intr'un manuscris notează în josul unei pagini diferiți autori pe care avea să-i consulte : între ei e și Lucrețiu. În afară de cele două versuri din *Lauda filosofiei*, Eminescu a mai tradus din Lucrețiu un pasaj de la sfârșitul cărții III, pe care-l găsim în *Ms. Ac. Rom.* 2306 fol. 106. Iată-l :

Vezi prin oraș frecându-se cela și iar la palatu-i
Vine degrab deși de urit fugise de dânsul.
Mai îndemână de loc nu se simte aici ori aiurea,
Vezi-l mânând telegarii, la țară aleargă c'o grabă
Parcă gonește cu zor să stingă vr'o casă aprinsă,
Dar abia dă de pragul vilei de țară și cască,
Greu se'ntinde pe somn, ori caută alte petreceri,
Ori dorit de oraș, se'ntoarce să-l treere iarăși,

Ceia ce-i foarte interesant e munca și răbdarea puse de Eminescu pentru a da textului o cât mai mare desăvârșire. Pentru traducerea acestor opt versuri găsim *trei ciome* la fol.

1) Vezi studiul *Eminescu și clasicismul* în *Făt Frumos* nr. Mai-Aug. 1932, Suc.

105. Tot din Lucrețiu, traduse însă cu mai multă libertate, sunt și următoarele trei versuri pe care le găsim în același manuscris fol. 105 și cu trei ciome de fol. 104 :

Pietre scumpe și marmoră, fildeș, icoane și statui,
Bani, veșminte văpsite'n getulică purpură, câți sunt
Ce nu le au? Iar unii nici grijă nu duc să le aibă.

Lucrețiu e unul din cei mai serioși poeți latini. E de remarcant faptul că Eminescu a căutat să-l cunoască de-aproape în sublimul poem care'ntrunește atât de fericit poezia, morala și știința. Insuși pasagiile traduse ne arată că Eminescu știa ce-i mai frumos în poetul latin. S'a mulțumit Eminescu să-l traducă numai pe Lucrețiu din câteva pasaje? Ecoul lecturii *Poemului Naturii* apare în unele poezii ale lui Eminescu, și vom urmări odată și această chestiune.

D. Murărașu.

CUVÂNTUL SEARĂ

*Cuvîntul seară, 'nceț și obosit,
Coboară'n inimi ca o renunșare, —
Aștepși corăbii cari n'au sosit
Cu nouri de dincolo de mare . . .*

*Pe ape sufletul vizionar
Rămîne singur. — peste valuri grele
Se îndepărtează și se'nfoarce iar :
Dece'nfirzie'nfinsele vîntrele ?*

*În inimă adoarme și tresare
Cuvîntul seară, 'nceț și obosit, —
Corăbii mari și albe au sosit,
Ca nouri, de dincolo de mare . . .*

*Plutește între-adîncuri și 'ntre stele.
Pe ape, sufletul vizionar, —
Iezit, îl rupe chiotul barbar :
Ce limpede vedeam că vin și ele !*

Din volumul de poezii „Exod” apărut în colecția **ICONAR**

Traian Chelariu

CÂNTEC DE MAICI

Secolul 13

*Hêrr Iesu în der krippe lac,
În iesle s'a născut Isus.
E ztua tainii de nespus.
Isus acum la rat porni,
Fecioarelor, cu El veți fi.
De dragoste cînd va'nseta,
Cumînți fecioare va chema.
La nșe bate-acum de zor :
Vrea cîntecul fecioarelor.
El bucurii ne dă curînd ;
E struna sufletului blînd.*

Traducere de V. TEMPEANU

Rânduri pe marginea expoziției retrospective.

Ștefan Dimitrescu

de D. Loghin.

Sunt șase luni de când a plecat dintre noi frânt de vitregia soartei dar totuși calm și cu resemnarea specifică moldoveanului.

...Sunt șase luni după moartea pictorului Ștefan Dimitrescu, fost rector al Academiei Belle Arte din Iași — crainic pentru drumuri noi în țărâmul plasticii naționale, — cruce sieși într-o vreme când pictura românească caută leac indigen rănilor importate din apus... și..

Un artist ce nu prin răspântiile sunătoare ale curentelor de avangardă ale artei a căutat să se regăsească, să se caute înțelgerii anonimului; un sensibil ca o floare de seră și un taciturn solfegiat prin împrejurări și aspecte du-

joase din viață sau mediu... Un nordic în viligiatură orientală.

A plecat dintre noi Ștefan Dimitrescu dar viguros și multiplicat a rămas infipt în întreaga ființă în operele sale.

A plecat de aici dar rămânem noi și după noi — alți — posteritatea care confruntându-i opera cu aspirațiile vieții lui, trăită petru artă — îl vor regăsi indentic.

Clădind pictura sa pe învățămintele artei bizantine, liniar și apoi colorist, spiritualizând darurile vieții în simplitate a țaranului nostru, exteriorizarea lui prin mișcări liniștite și timide a naturei, moldovene și a peisajului dobrogean din ultimul timp, ajunge prin ultimii cei din urmă cinci ani ai vieții la cântărețului pasionat al culoarei; al luminei; a sbuciumul; al nostalgiei evocată de regiunea transdanubiană, a regiunii Balciului — regiune de-o biblică deslășurare.

A mers în ritmul vremii dar prin el însuși; a urcat spre culme pe trepte deosebite tot prin el însuși... Și unit cu încă trei titani ai artei românești, prin aspirații comune: N. N. Tonitza, Șirato și sculptorul Han într'un grup de patru, a însemnat o dără proeminență în arta națională, ca

mei în urmă să-și plece grumazul în fața fatalității știrbind blocul de granit tăiat în patru muchii dure.

Și acum ca un omagiu bunului meu profesor dispărut, îndrumător meșter pe drumul spinos al artei — pe marginea expoziției retrospective ce tovarășii lui buni i-o organizează la Bucu ești, odată cu salonul oficial de toamnă, de desen și gravură, dau cunoașterii cetitorilor acestei reviste autobiografia sa și câteva însemnări estetice din drumul lui prin viață, drum ce și-a găsit interpretul prin dl. Eugen Spiru bursier al statului la Paris fost elev a lui, în lucrarea sa: Pictorul, Ștefan Dimitreacu, viața și opera sa ce va apare în cursul acestui an.

Autobiografie — „Sunt născut la Huși — patria podgoriilor. Am studiat belle-arte la Iași urmând cinci ani.

Am dat apoi concurs la bursa Grigorescu pentru străinătate. Era prin anul '90. Am concurat de două ori dar am căzut. Bursa a luat-o pictorul Stoica. Atunci a început pictura bisericească. Am zugrăvit bisericile Ağaș pe Trotuș apoi aceea de la Asău pe care n'am terminat-o. Am mai făcut o capiteazmă la Gheorghiuța. Cum eram în această fază? Natural gen Tătărescu. Eram obligați să facem această pictură—un fel de renaștere dulceagă, trecută pela Moscova.

Mai târziu am început să stilizez intrând în decorativ. Abia atunci am început să pricep stilul bizantin. Din această perioadă este biserica din Nezezești Jud. Ilfov început cu Tonitza la care am lucrat trei veri", 1914—1915—1916.

Înainte de această perioadă a vieții mele fusesem la Paris după ce m'am oprit la Viena. La Paris am intrat la Academie dela Chomière din Montparnasse.

Vre-o zece înși deacolo am cerut nu profesor ci modele și confort pentru lucru. Mai târziu am avut un atelier propriu în Montmartre. Am cunoscut abia atunci pe impresionisti. Am eșit la peisagiu cu Monet și Seurat. În toamna 1913 am dat peste Cezanne. Am trecut prin impresionism pe care mi-l-am păstrat și în Italia adică până la 1921 când am expus la noi.

„Morții dela Casin — este opera mea cu care am început să ies la lumină. Am făcut-o în timpul marelui războiu fiind în echipa de pictori ai marelui cartier general.

Reîntoarcerea la solul, la calnul din care plecasem, la formă, le găsești în tabloul acesta.

Am găsit de-a gata compoziția în natură această priveliște: trei oameni omorâți de proiectilele dușmane.

Evoluția estetică. — „După războiu am plecat la Florența unde am cunoscut pe primitivii italieni.

Căutam în momentele acelea improprietatea paletelor; mă întrebam dacă sunt pictor sau desenator.

Vroiam să le împac. Acum merg spre culoare, nelăsând forma. Culoarea e un lucru foarte curios. Crede că ea conține prin ea însăși și umbră și lumină și formă și modelaj. Pe atunci mă vedeam prea jandarm cu forma, am început să-mi organizez totul.

Expresivul pe care îl aveam în linie îl voiam și în culoare. Am ceva static în acest expresiv.

Drumuri mai noi: — „Am fost la Mangalia să-mi organizez tablourile din punct de vedere coloristic; eu nu vreau să mă mențiu în tablouri mici ci cu forma cu linia pe care le am și cu culoarea pe care vreau să o câștig, să mă îndrept spre marea compoziție.

Deocamdată vreau să sparg legenda țărănismului meu etnografic de care sunt acuzat. Ceia ce eu caut este simplitatea, expresivul cuminte al interiorului și al modului de a fi al țăranului.

«Eu văd pe țăran în mare — în stil grav și foarte simplu. El are alb și vre-o două roșuri — mai mult alb și negru. El se pretează la o pictură decorativă foarte mare, de stil, pentru că e frumos conformat.

Mișcările lui sunt simple, aproape clasice. Gesturi mari, calme, liniștite, caracterizează pe țăran.

E ceva vioi, ingenios și totuș potolit în armonizarea culorilor care nu țipă.

Aceste elemente concură desigur la găsirea specificului românesc și de acestea mă țin în pictura mea.

Poți merge în ritmul vremi păstrându-le legat cu solul și fără să te dedai la bizarerii.

NON UNQUAM.

*Când, am plecat spre culmi afrăgătoare
Cu dorul viu al năzuirfei oarbe,
Simțeam în piept o slăcără, ce doare
Și un avânt, ce încântă și absoarbe.*

*Și-am tot mânăf vârtos la drum cu dorul
Divin, creat spre vis și viață vie,
Da'ntr'un amurg, zării — pe ape — norul
Aducător de jalnică solie.*

*Cu pașii gravi, scurtam încet cărarea
Și — ascultând un dray murmur de ape—
Creștea, ca'n zi de Toamnă, depărtareu,
Când eu credeam, că - poate - sânt aproape.*

*Și-atunci, pustiu, mi-am înfrânat avântul,
Ce niciodată n'o să-mi mai zâmbească
Și-am poposit cu lacrima și vântul
Și-am cunoscut durerea omenească.*

I. I. Dobrescu — B.

GÂNDURI NEGRE

*Ploaia mărunță și deasă se cerne,
Pe suflat, ca stropii ce cad, mihnirea s'așterne ;
Iar basmul cu parcuri, cu riuri și flori
E negru și rece cu plâns și fiori,*

*Ploaia se cerne, se cerne mereu
Și gândul mă doare. În suslețul meu
E noapte pustie cu nori și cu vânt
Și basmul îmbracă al morții veșmânt.*

*Picurii rect străbat până la noi.
Gîndul e n noapte un tainic strigoi.
Tu pleci și ploaia'n urmă coboară perdea,
Pleci și uifi că n urmă lași trecutul și inima ta.*

Eugenia Mihuță

Spiritualismul românesc

Trăesc, de o lună, în mijlocul unui popor care-și caută un ideal și am fost martorul, fără de voie, al frământărilor populare cari, fără violență, au scos la iveală o ordine nouă politico-socială : «al treilea imperiu german».

Bismarck, prin îndrăzneala țelului propus, a creat un stat de sus în jos ; frământările unui popor care-și caută drum în lume, l'a creat de jos și și-au impus de conducător un soldat necunoscut (ca Italianii pe Caporalul lor), din marea mulțime, mai îndrăzneț și limpede la minte ca alții, dându-i jilțul Cancelarului de Fier.

E bine ? E rău ? Treaba poporului german ! . . .

M'am gândit, fără de vrere, la noi. Care e concepția noastră politico-socială ? Care ni-e idealul nou național ?

Când am avut cultură unitară, n'am avut unitate politică și azi, când avem unitate politică

Lupta lăuntrică merge departe; ușurătatea cu care privim problemele; politico-sociale merge și mai departe; indiferența pentru cauza comună crește, dar, mai presus de orice, ne strivește întrebarea : ce ideal avem ? Ce am făcut cu victoria ?

Fără ideal, fără mândrie națională, un popor nu poate merge înainte Unde e conducătorul care, soldat necunoscut, să răsară și să rupă cu mediocritatea obosită, să ne dea *sentimentul puterii* să ne îndrumeze viguros spre îndrăzneala unui ideal ?

Poporul încă nu pare pregătit pentru așa ceva. Sus ? Ce fac intelectualii ?

Se retranșează, indiferenți, după ochelarii reci, sau abdică de la mândria de a îndruma poporul, ba, abdică și dela mândria personală, punându-și munca în slujbă mercenară.

El este — și vrea să rămână — ceace îi spune numele : intelectual. Așa l'a pregătit universitatea și intelectualul român e conservator. Ei bine, în locul acestui tip de intelectual va trebui, în curând, să punem pe cel *spiritual*, care să ne dea nu numai frământările abstracte și reci — uneori atât de inutile — ale creerului, ci și căldura generoasă a inimii și tăria îndrăzneată a faptei !

Conducătorii spirituali — elita conducătoare de mâine — (de la care rol intelectualul român a abdicat de mult) să lucreze cu inima și fapta mai mult, cu capul mai puțin !

Aceasta e problema pe care să și-o pună școala românească : să scoată, în locul intelectualului anașional — pe conducătorul spiritual cu sufletul nefărămișat și întreg legat de sângele și viața trăită a unui neam care se vede, după o victorie pe care numai Dumnezeu știe cum a câștigat-o, că nu știe cum s'o folosească.

Intelectualismul român e falimentar. Așteptăm renașterea noului spiritualism.

Profesor VIRGIL TEMPEANU

München 11 Decembrie, 1933.

Și pașii mă poartă . . .

*Darerea-mi alină de pleoape
Cristale din sufletu-mi frânt,
Pe cari nici nu vrea să le 'ngroape
În palme, vifalul pământ . . .*

*Pe buze, tristefea mea mută
Tomnatec amurg Ampuriu
Așterne, cu umbra cernită,
Peșale de zîmbet pustiu . . .*

*În ritmul suspinelor udu,
Cu spectrul amorului dus,
Plîng multe, duioase și nude
Regrete, cum altele nu's.*

*Și pașii mă poartă canonic
Prin scundele vieții poteci :
Mă'mbie destinului pronic
Portalul mormintelor reci . . .*

Ionel Crețianu

VERSURI PENTRU MINE.

*În mine porți păduri întregi cu stînci
Și clocotiri de ape,
Din care corbii vin să se adape,
Cu ciutele, — prin mătcile adînci.*

*De freamătă pădurea în neștire,
În mine fac popasuri lungi, și-afunci,
Cum zace în album o amintire,
Stau ropși întregi ca să ascult
Și freamătul pădării și-al apelor tumult.*

*Când se trezesc în nopți călărești
Și sar, s'avîntă în oblăncuri,
Adorm pe opa'n focul dimineții
Și pier cu ele în adîncuri.*

Crișan Ștănelca

GĂNDURI RIMATE

*Gata fii să dai orcînd !
Dă din plin, fără arușare!
Ține minte : în mormînt
Nimeni n'are . . . buzunare*

Meceva

EPIGRAMĂ

*Unui amic
Te-ai prezentat ; ~ „sunt portărel”.
Cu toate că ești . . . „miti-el”
Ți-a fost minciuna fără rod.
Oci am aflat apoi, că ești „sprod*

I. L. Zăvoia

Răspuns pe de rost.

La Regimentul X din Germania, vine într-o zi vestea că Kaizerul (Impăratul) vine să facă inspecție. Colonelul, șeful Regimentului, la primirea vestei se încruntă de-odată, începu să se plimbe în sus și în jos în cabinetul lui, năcăjit și amărit, de par-că-i arsesse casa. În vremea când era el mai necăjit, iacă intră în odaia lui un căpitan din Regiment:

Dar ce s-a întâmplat Domnule Colonel? Ce ești așa năcăjit și amărit? Uite și tu la ordinal ce am primit. Mîine vine Impăratul în inspecție la Regiment. Cum să nu fiu supărat cînd și tu știi bine că avem în regimentul nostru pe Stan Todiruș, Român, care nu știe o boabă nemțește . . . și cum Impăratul are obiceiul să vorbiască cu soldații, ce mă fac eu dacă dă peste el? Cum poate să admită Impăratul să aibă un soldat în armata Lui, care să nu știe nemțește? Sigur că voi mîncă observații, dacă nu cumva și opreală la înaintare sau închisoare.

Vai — Domnule Colonel — dar nu te supăra de geaba. Lasă toată afacerea pe socoteala mea, și să nu ai nici o grijă. Eu am fost față de 20 de ori la inspecțiile Impăratului și știu pe de rost ce întrebă pe soldat. Pînă mîine de dimineață soldatul cu pricina va ști să răspundă Impăratului pe nemțeștela ori ce întrebare, garantez eu.

Cum eși de la colonel căpitanul să duse de găsi pe Todiruș. Cum Căpitanul știa și Romînește, î-l chemă de oparte și-i spuse următoarele: Mă băete: Șă știi că mîine vine la noi în inspecție Majestatea Sa Impăratul. Cum El are obiceiul să vorbească cu soldații să poate întîmpla să vie și la tine să te întrebe ceva. Nu te speria de loc. Eu cunosc pe de rost întrebările ce pune El și nu le schimbă nici odată. Tu să înveți numai răspunsurile, așa cum ți le spun eu acum; dar să le știi pînă dimineață pe de rost; alt-fel închisoarea te mînîncă. Ascultă și bagă mîntea în cap. Intăia întrebare dacă ți-a pune-o Impăratul să știi că te întrebă "De cîți ani ești? Tu să răspunzi: ein und zwanzig (adică, 21 ani). Dacă te întrebă a doua să știi că te întrebă „De cîți ani faci armată? Tu ai să răspunzi: zvei iahre (adică de doi ani) Și dacă cumva te mai întrebă a treia oară, să știi că te întrebă "Cum te împaci cu hrana și cu superiorii? Tu ai să răspunzi: Ale beide" (adică amîndouă). Mîine dimineață să le știi ca Tatăl Nostru.

Făcu ce făcu Todiruț o noapte întregă de învăță și spunea lecția și prin somn; iar a doua zi o știa pe de rost.

Veni și împăratul și ca de obicei începu a vorbi cu un soldat, cu altul, pînă ajunse și la Todiruț.

Contra obiceiului împăratul schimbă întrebările, De cîți ani faci armată? (întrebă El pe nemșește) Ein und zvanzig (de 21 ani) răspunse Todiruț.

Dar, întrebă mirat împăratul "De cîți ani ești?" zvei iahre (de doi ani) răspunse Românul.

Mă — să răsti împăratul, ori tu ești nebun, ori Eu?

Äle beide" (amîndoi) răspunse Todiruț, mîndru că știe totul pe de rost.

C. Gutter

C r e v e t a

Trrr . . . se trezește prelung soneria. În ea vibrează toți nervii școlii. Pe gangul semiobscur, luminat de electrică chiar ziua, se însuflețesc pașii cu învălmășeală de triluri copilărești. La capătul lui se deslușește o bătae 'năbușită cu piciorul în podele și un glas ridicat, cu ciudă; «Sfârșește-odată!» Atîta însă. Soneria cu bucluc încetează ca și cum ar fi auzit ordinul.

Pedagoga, cu ochii holbați de necaz îi mai aruncă o ultimă sfidare aspră . . . apoi dispare cu atitudine atentă dacă nu cumva i se mai adresează vre-un compliment indirect, cu privire la noua-i coafură; deoarece azi a apărut retezată. Mare eveniment într'un liceu modern de fete, mai ales când păru-i bogat era un pretext de lingușiri puerile; „Frumos păr aveți, Domnișoară”. Dece adică să i se laude mereu părul? S'a decoto-roșit de el.

Sgomotul pare că se topește. Ușile claselor stau deschise și sute de ochi ațintesc acelaș perete din fund al gangului. De acolo, de după cotitura albă, va apărea cea menită acelei ore. În dosul ușelor par'că se urzesc comploturi. În curând apar câteva siluete cu cataloage solemne. Ochii iscoditori se resemnează smeriți și respectuos se ridică zecile de capete.

Pe urmă, scârțâit de uși ce se închid și . . . Tăcere.

Pașii elevei de planton veghează în cadențe de liniște profundă.

In prima clasă a cursului superior a intrat Lucia Mantu, subtilitate spirituală ce pe lângă creațiile din literatură mai are și darul de a crea ore delicioase.

Astfel absorbi cu senzații de desert, cuvintele-i pline de imagini plastice și surprinzătoare.

Elevele însă, sugestionate de creație, se trezesc și ele creînd . . . comedii.

Intr'o zi D-ra arată cu drăgălășenia-i obișnuită un borcan de sticlă, conținând crevete. Erau atât de fine aceste mici vietăți, așa de interesanți păreau ochii lor negri pe lângă culoarea aurie, încât D-ra zise surâzând că seamănă perfect cu niște blonde cu ochi negri.

A doua zi la lecție : « Domnișoară Fîru, ce este creveta ? ».

Eleva surâzând, convinsă : „Creveta este o blondă cu ochii negri“.

T. M.

Studiu ned. linoleum

D Loghin

Bachică

*Prietene, ! de știi să bei
Să cânti și să iubești femei ;
De știi din viață rai să faci,
Cu mine vin — și taci.*

*Să nu mă 'ntreb' de ce amar
Voi bea pahar după pahar,
Dece domnește-oiu da răsplată
Pe-un cântec, sau pe-un răs de față ;
Să nu mă'ntrebi de vezi că plâng
Când alții chihotesc prelung.*

*De știi paharul să golești
Și patima s'o răscolești
In tineri, inimi de femei ;
De știi să cânti și știi să bei,
De știi din viață rai să faci,
Cu mine vin — și taci.*

D. Bouleau

RECENZII

Eugen Lovinescu : „Firu 'n patru“, roman.

Ori-de-câte-ori mi-aduc aminte de aspectul orașului nostru, la câteva săptămâni, după apariția romanului „Bizu“, am în față panica produsă pe o scenă a cărei cortină a fost ridicată de un băiat distrat, înainte de vreme, când decorul nu era încă fixat, iar artiștii umblau care încotro, între culise.

Pentru prima oară, în viața liniștită și patriarhală a Fălticenilor se amestecă unul din iluștrii săi fii și folosind biciul usturător al unei ironii fine, lasă — pe fețele catifelate și bine păstrate a membrilor unei anumite clase sociale, — urmele roșii ale unor lovituri, care au căzut acolo unde trebuia. Dând pe față adevăruri care erau să dispară odată cu generație care le trăise, le-a cristalizat artistic în slova unei cărți care era sortită să provoace atâtea discuții și polemici în lumea înaltă a literelor.

Discutându-se prea puțin valoarea artistică a operei, trecându-se peste realizări și profunde adevăruri omenești, în

orașul nostru, „Bizu“ s'a discutat mai mult din punct de vedere al adevărului istoric; tocmai prin această atitudine romanul „Bizu“ capătă certificarea multîmii omeneșcul și realizarea desăvârșită a genului.

Interesul mulțimii, născându-se atunci abea după apariția lui «Bizu», — după ce primul fălcicenean l-a cedit și l-a divulgat altora, trebuia, ea, în anul următor, să precedă opera pe care un reporter indiscret o s'vorise în public.

Astfel s'a întâmplat că «Firu 'n patru» a venit să astâmpere curiozitatea aceloră, care, pe lângă speranța de a fi immortalizați de pana maestrului, purtau și teama să nu constituie tocmai puncte spre care să îndrepte săgețile unei sincerități care demască totul.

Așteptarea mulțimii însă a dat greș; n'a fost satisfăcută.

«Firu 'n patru» debutează prin descrieri largi magistrale, a șesului și dealurilor natale, demne de pana unui Grigorescu. Îți vine să crezi că acțiunea se va petrece din nou în uliția voivodală a Sucevei; dar dintr'odată capitolul IV te duce „într'o după amiază a unui sfârșit de August, câțiva ani înainte de război”, când „Anton Klenze zis și Clenciu, zis și Bizu, se găsea pe peronul Gării de Nord, după o absență din Capitală de opt ani”.

«Firu 'n patru» nu este decât un episod romantic și pasional din viața lui Bizu; dotat cu un ipohondric spirit de auto-analiză, puternic și lucid, romantic în aparență, dar de un linear echilibru sufletesc, Bizu, întors în țară dela studii se vede pus în situația de a-și valorifica diplomele prin ocuparea unui post — aceasta mai ales sub presiunea unui unchiu al său, Lică Scumpu, un parvenit și viitor ministru. Insistențele agasante ale acestei binevoitor nedorit și inoportun al său, după multe pățanii care-i desvăluie caracterul ministeriabilului îl plasează pe Bizu într'un laborator de chimie agricolă al prof. Ieronim Gotou, pentru desăvârșirea unor descoperiri originale ale sale.

Aici Bizu face cunoștința d-rei Diana Serea, asistenta lui Gotou; o afecțiune inexplicabilă îl apăsă de față. Zi cu zi, între întâlnirile lor, între abuzivul lui Bizu și indiferența Dianei Serea, se întind fața artistic plasate, poate nimicuri, dar care cuprind toată epopeia unei iubiri înăbușite.

Sfârșitul natural și normal al acestor atitudini, îl ilustrează apogeul acestei legături curioase, contractivității în aparență, dar cu aspirații și duioșii comune, în sensul, că atunci, când fața tocindu-și indiferența, înțelege psihologia prietenului ei, dânsul inexplicabil, dar poate săturat de felul lui și al ei, de-a fi, se retrage din fața iubirei fetei, care abea acum, isbucnește, clocotitoare.

Cam acestea ar fi faptele pe care noul roman al d-lui E. Lovinescu ni le pune în față. Ca acterul lui Bizu ne apare în întregime, desăvârșit conturat în toată bogăția calităților și defectelor sale. Spirit analitic, obsedat de idei și întâmplări cât se poate de neînsemnate, cicalilor prin a ști și-a bănuii totul, încadrarea personalității lui în metafora «firu 'n patru» ni-l pune în față în toată complexitate și diversitatea stărilor sale sufletești. — uneori chiar anormale.

Diana Serea este . . . o femeie Capricioasă și totuși uniformă în atitudini. «egală» cum însuși autorul o caracterizează, dar «egală» în aparență, constituie morbul care grevează boala lui Bizu. Bănuind-o inteligență, o admiri în tăcerea ei sculpturală, dar fără viață. Nici o mișcare, nici un zâmbet, nimic. Nici un «vin-o încoace», nimic. Așa o dorea Bizu, căci, la sfârșit când «s'a încălzit» puțin n'a voit s'o mai recunoască.

Alături de Bizu și Diana, a treia persoană puternic realizată este Lică Scumpu; parvenit fanfaron, prefîns înțelegător al sufletului omenească și al stărilor sociale — este antipatic, nesincer, și vicelan — într'un cuvânt tipul parvenitului politic atât de frequent în societatea actuală, românească. Pe lângă aceștia trei se mai întâlnesc în «Firu 'n patru», tipuri și situații fugare prinse, o gazdă de al lui Bizu, un prieten întâlnit la un hotel din Constanța, — episoade mici povestiri hilariante prin tragișmul lor, bine plasate, care luminează cartea atât de profund omenească, atât de singulară și atât de adevărată.

«Firu 'n patru» realizează în literatura românească unul din cele mai profunde romane psihologice, prin crearea tipului «Bizu» omul intelectual, și-a Dianei Serea, femeia de azi femeia intelectualizată, dar care rămâne tot femeie.

induioșându-se de-o atingere de mână bărbătească, de-o melodie fredonată, sau de un amurg plin de poezie.

„Nu pleca încă, scânci fata, tremurând frig de emervare, de emoții, fără să înțeleagă nici ea, de unde-i venea spasmul interior, cu care nu era obișnuit temperamentul ei egal” . . .

„Firu 'n patru” ridică pe romancierul Eugen Lovinescu la înălțimea criticii Eugen Lovinescu . . .

Mihail Șerban

8 Decembrie 1933.

D. Loghin

Studii în linoleum

Spiru

Portret: D. Loghin

D-l I. Loghin, absolvent al Academiei Belle-Arte din Iași, ne va ilustra revista cu gravuri în linoleum.

Fiu talentat al jud. Baia, a știut a se face cunoscut printr'o muncă asiduă — muncă dezinteresată care ne-a dat bustul lui V. Todicescu fost director al Școlii normale „V. Lupu” Iași, ce s'a așezat în satul Botești.

Cu ocazia sfintelor sărbători, aducem iubiților noștri cîntitori, sincere urări de sănătate, fericire și prosperitate.

„La mulți ani Anul nou !“

„INMUGURIRI“